

U S N E S E N Í

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Jana Dvořáka a soudců Petry Venclové a Aleše Korejtky ve věci **navrhovatele M.M., nar. „X“, bytem „X“, za účasti 1) Magistrátu města Pardubice, Pernštýnské nám. 1, 530 21 Pardubice, 2) M.Ch., „X“, 3) J.Ř., „X“, o návrhu na vyslovení neplatnosti volby účastníků 2) a 3) do Zastupitelstva města Pardubice ve volbách konaných ve dnech 10. 10. 2014 a 11. 10. 2014**

t a k t o :

- I. Návrh se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d ě n í :

Krajskému soudu v Hradci Králové - pobočce v Pardubicích (dále též „soud“) byl doručen návrh na vyslovení neplatnosti volby účastníků 2) a 3) do Zastupitelstva města Pardubice ve volbách konaných ve dnech 10. 10. 2014 a 11. 10. 2014.

V návrhu navrhovatel tvrdil, že dne 10. 10. 2014 v dopoledních hodinách účastníci 2) a 3) „*veřejně agitovali a propagovali politické hnutí ANO 2011 a zejména sebe jako kandidáty tohoto hnutí*“, přičemž k tomuto jednání mělo dojít „*mezi administrativní budovou České pojišťovny a administrativní budovou ČSOB, což je přibližně necelých 190 metrů od volební místnosti umístěné v Základní škole Bratřanců Veverkových*“. Dle navrhovatele tak došlo k porušení § 30 odst. 3 zák. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož je ve dny voleb zakázána volební agitace a propagace pro volební strany i nezávislé kandidáty v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí. Vzhledem k tomu, že se jednalo „*o veřejně přístupné místo s velkým pohybem lidí*“ a že „*agitace*“ účastníků 2) a 3) byla prováděna „*naprosto aktivním způsobem, kdy kolemjdoucí oslovovali a nabízeli jim koblíhy v sáčcích s logem ANO 2011*“, domnívá se navrhovatel, že popsání (dle navrhovatele) protiprávní jednání účastníků 2) a 3) mohlo ovlivnit výsledky volby těchto kandidátů. Tvrzené skutečnosti navrhovatel „*prokazoval*“ fotografiemi z facebookového profilu ANO 2011 (resp. print screeny), z nichž však nebylo patrné, kdy byly pořízeny.

Podle § 60 odst. 1, 4 zák. č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o volbách do zastupitelstev obcí“), podáním návrhu na neplatnost hlasování, na neplatnost voleb nebo na neplatnost volby kandidáta se může domáhat ochrany u soudu každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní

listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva (dále též „navrhovatel“). Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb do zastupitelstev obcí Státní volební komisí (odst. 1). **Návrh na neplatnost volby kandidáta může podat navrhovatel, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který mohl ovlivnit výsledek volby tohoto kandidáta** (odst. 4).

Dle ustálené rozhodovací praxe volebních soudů (srov. – mutatis mutandis - usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 7. 2004, č. j. Vol 6/2004 - 12, publikované pod č. 354/2004 Sb. NSS) je podmínkou vyhovění návrhu na vyslovení neplatnosti volby kandidáta:

(1.) protizákonnost, tzn. porušení některých ustanovení volebního zákona, popř. i právních předpisů jiných, jimiž je volební proces přímo či nepřímo upraven, jakož i základních ústavních principů (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze 4. 7. 2006, č. j. Vol 66/2006 - 105, publikované pod č. 948/2006 Sb. NSS),

(2.) vztah mezi touto protizákonností a zvolením kandidáta, jehož zvolení je napadeno volební stížností, a

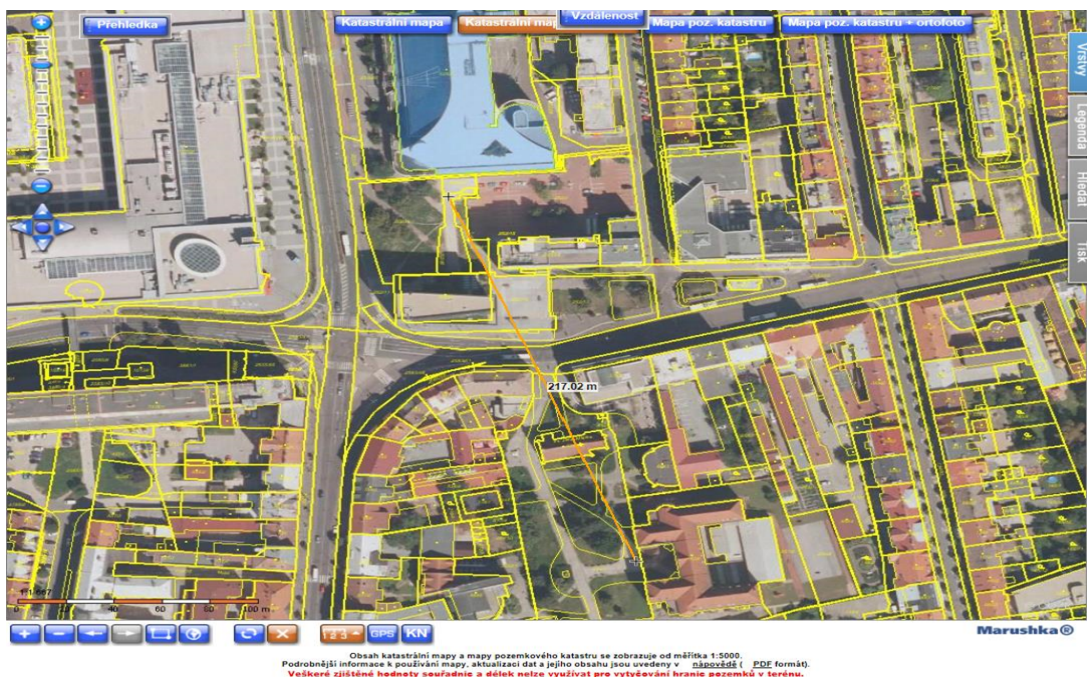
(3.) zásadní intenzita této protizákonnosti, která ve svých důsledcích musí přinejmenším výrazně zpochybňovat volbu předmětného kandidáta. Jinak řečeno, tato intenzita musí v konkrétním případě dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, nebyl by tento kandidát zřejmě vůbec zvolen. Zjednodušeně řečeno tato intenzita musí způsobovat „zatemnění“ volebních výsledků.

Obdobně Ústavní soud v minulosti opakovaně konstatoval, že naše volební soudnictví nezná absolutní vady volebního řízení (tzv. absolutní zmatky volebního řízení), tj. takové porušení ustanovení volebního předpisu, které by mělo za následek automatické zrušení voleb, volby kandidáta nebo hlasování. Všechny možné vady a pochybení je proto třeba považovat za relativní a jejich význam je nutno poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb do zastupitelského orgánu jako takového, nebo na výsledek volby konkrétního kandidáta, popřípadě na výsledek hlasování, a to podle principu proporcionality. **Řízení je tedy založeno na ústavním principu ochrany rozhodnutí, které vzešlo z vůle většiny vyjádřené svobodným rozhodováním a respektujícím práva menšiny** (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 5/02, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení, svazek č. 28, str. 25 a násl., a vyhlášený pod č. 476/2002 Sb.), **přičemž rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, kdy vady volebního procesu způsobily, nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak. Vyslovení neplatnosti voleb totiž nelze považovat za trest za porušení volebních předpisů, jedná se o prostředek k zajištění legitimacy zvoleného orgánu** (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 73/04, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení, svazek č. 36, str. 185 a násl., a vyhlášený pod č. 140/2005 Sb.).

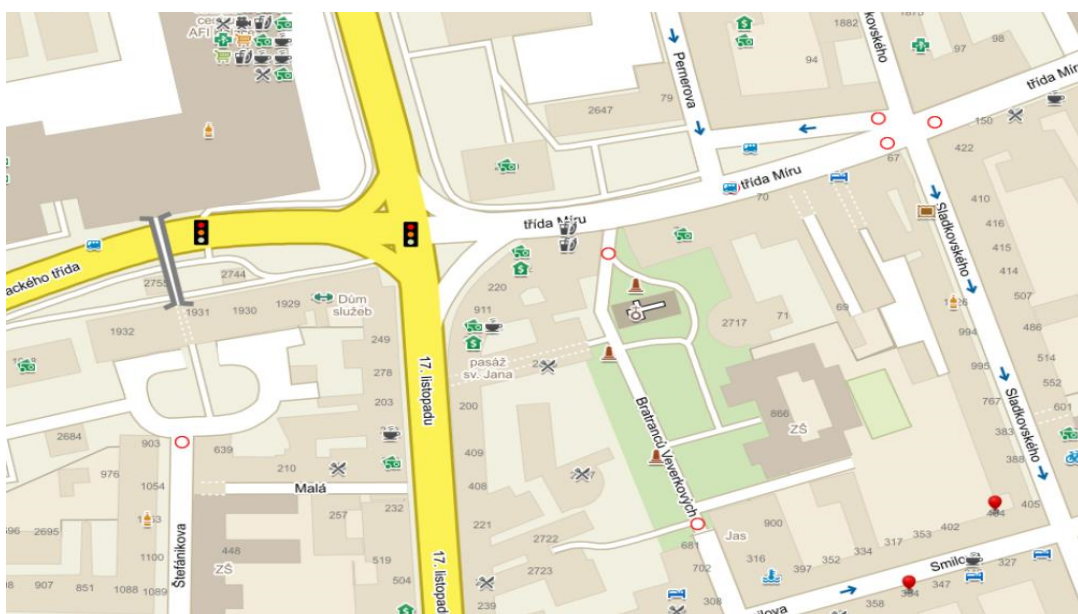
Soud tedy nejprve zkoumal, zda navrhovatelem popsáním jednáním účastníků 2) a 3) byl porušen § 30 odst. 3 o volbách do zastupitelstev obcí.

Dle § 30 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí ve dny voleb je zakázána volební agitace a propagace pro volební strany i nezávislé kandidáty v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí.

Volební soudy již v minulosti rozhodly, že za bezprostřední okolí objektu, v němž je umístěna volební místnost, je nutno považovat takový prostor, kterým nutně musí projít každý volič směřující do objektu, v němž je umístěna daná konkrétní volební místnost (srov. např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 11. 2010, č. j. 15 A 91/2010-33). Jak je patrné např. z těchto map

1

2

¹ Zdroj: www.cuzk.cz

² Zdroj: www.mapy.cz

přímá, tzv. vzdušná, vzdálenost mezi místem zachyceným na fotografiích předložených navrhovatelem a budovou Základní školy Pardubice, Bratřů Veverků 866 (dále též „základní škola“), je 217 metrů (reálná vzdálenost je ještě větší), přičemž budova základní školy je přístupná jak z ulice Smilova, tak z ulice 17. listopadu (pasáží sv. Jana) a ze třídy Míru, v žádném případě tedy není nutno při cestě do volební místnosti umístěné v budově základní školy projít místem, na němž měli dle tvrzení navrhovatele účastníci 2) a 3) údajně (údajně proto, že ani z jedné fotografie není zřejmé, kdy byla pořízena, lze - snad - pouze zjistit, kdy byla zveřejněna) v den voleb nedovoleně agitovat. **Z výše uvedeného je prima vista zřejmé, že místo, kde mělo docházet k zakázané agitaci a propagaci, se nenachází v bezprostředním okolí v objektu, v němž byla umístěna volební místnost, a proto k porušení § 30 odst. 3 zákon o volbách do zastupitelstev obcí ze strany účastníků 2) a 3) nedošlo.**

I kdyby však účastníci 2) a 3) „rozdávali koblihy v sáčkích s logem ANO 2011“ v bezprostředním okolí objektu, v němž byla umístěna volební místnost, takové protiprávní jednání by nemohlo ovlivnit výsledek voleb. Zkušenost totiž ukazuje (a z ní vychází i ustálená rozhodovací praxe volebních soudů), že při cestě do volební místnosti a při následném hlasování jsou již voliči pevně rozhodnutí, komu odevzdají svůj hlas. Toto jejich přesvědčení by mohlo být zvráceno vskutku jen velmi intenzivním atakem, kterým by mohla být např. snaha o přímé či nepřímé podplácení, vyhrožování, zastrahování, vytváření překážek vstupu do objektu, kde se volby provádí, či zprostředkování hrubě difamující informace o některé z volebních stran či o některém z protikandidátů (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. Vol 7/2008 - 13, či bod 50 odůvodnění usnesení téhož soudu ze dne 18. 6. 2013, č. j. Ars 2/2013 - 59). Představa, že by takto rozhodnutí voliči ještě mohli být ovlivněni obyčejnou koblihou, je poněkud úsměvná a svědčí o hrubém podcenění rozumu voličů.

Dále nelze přehlédnout, že navrhovatel nepodal dotčené okrskové volební komisi stížnost (§ 42 odst. 2 písm. g/ zákona o volbách do zastupitelstev obcí) na jednání účastníků 2) a 3). Pokud se tak nestalo, nelze teprve v návrhu podaném u soudu po vyhlášení volebních výsledků úspěšně namítat porušení volebního zákona v uvedeném směru (princip subsidiarity soudního přezkumu). Návrh na vyslovení neplatnosti voleb či jiné návrhy na zahájení soudního řízení ve věcech volebních totiž slouží spíše jako nástroje podpůrné, už vzhledem k následnosti jejich uplatnění a k nemožnosti odstranit samotný závadný stav, ale toliko odstranit jeho následky, tedy například prohlásit volby za neplatné (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. Vol 7/2008 - 13, či usnesení téhož soudu ze dne 28. 11. 2006, č. j. Vol 83/2006 - 93 /ústavní stížnost proti tomuto usnesení Nejvyššího správního soudu byla jako zjevně neopodstatněná usnesením pléna Ústavního soudu ze dne 26. 6. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 94/06, odmítnuta).

Výše uvedené závěry soudu však rozhodně nelze interpretovat tak, že by soud bagatelizoval případná méně intenzivní porušení volebního zákona, k nimž může docházet (a dochází). Volby jsou procesem, ve kterém se demokracie v pravidelných intervalech obnovuje. Jsou procesem, kdy se lid (voličstvo) jako suverén, jako moc konstitutivní, dostává ke slovu, aby vytvořil novou vládnoucí většinu (moc konstituovanou), nebo obměnil stávající většinu nebo znovu potvrdil (dal nový mandát) dosavadní veřejné

moci.³ Jedná se o v demokracii klíčový proces (rituál) a **jednání každého, kdo tento proces (rituál) naruší, je nutno nejen odsoudit, ale též podle zákona postihnout** (byť si je soud plně vědom závažných /a dlouhodobě kritizovaných/ nedostatků a mezer právní úpravy na tomto úseku,⁴ postižitelné takové jednání nepochybně je - srov. např. hlavu IX zákona o volbách do zastupitelstev obcí, § 46 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, § 351 zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník).

Závěrem je třeba zdůraznit, že soudní přezkum voleb je ultima ratio a jeho účelem není trestání „volebních delikventů“, jak bylo podrobně rozvedeno výše. Proto kdokoli v budoucnu zjistí porušení volebního zákona, je jeho povinností neprodleně zasáhnout, tedy informovat o tomto porušení okrskovou volební komisi, resp. předsedu této komise (srov. § 35 zákona o volbách do zastupitelstev obcí), aby byl případný vliv protiprávního jednání na výsledek voleb omezen na minimum. Obsah oznámení (stížnosti) musí být zaznamenán v zápise okrskové volební komise o hlasování (§ 42 odst. 2 písm. g/ zákona o volbách do zastupitelstev obcí), stejně jako musí být zaznamenána usnesení, která komise přijala, a jejich stručné zdůvodnění. V demokracii, má-li být funkční, nemohou být občané k protiprávnímu jednání druhých lhostejní, neboť normální je pravidla dodržovat a řád chránit, nikoliv pravidla porušovat a řád bourat.

Ze všech shora uvedených důvodů soud návrh bez jednání (§ 90 odst. 3 věta druhá s. ř. s.) jako nedůvodný zamítl (výrok I).

O náhradě nákladů řízení rozhodl (výrok II) soud v souladu s § 93 odst. 4 s. ř. s., dle kterého žádný z účastníků řízení ve věcech volebních a ve věcech místního a krajského referenda nemá na náhradu nákladů řízení právo.

³ Srov. odlišné stanovisko soudkyně Ivany Janů k nálezu Ústavního soudu dne 26. 1. 2005, Pl. ÚS 73/04.

⁴ Ústavní soud již v nálezu ze dne 26. 1. 2005, Pl. ÚS 73/04, uvedl: „Ústavní soud si je vědom složitosti projednávané věci a zejména závažných nedostatků a mezer právní úpravy na tomto úseku. **Očekává proto, že zákonodárce zváží na základě získaných poznatků otázky jak hmotněprávní, tak procesněprávní úpravy přezkumu platnosti voleb a jejich ověřování, aby nevyvolávala zbytečné problémy a byla vnitřně souladná** (srov. rozbor v práci Filip, J., Holländer, P., Šimíček, V.: Zákon o Ústavním soudu. Komentář. C. H. Beck, Praha 2001, s. 405 – 411). Rovněž tak je třeba zvážit soustavu prostředků ochrany voleb a volebního práva, stejně jako jiných subjektivních práv v průběhu volební kampaně (např. zkrácené řízení o tiskových opravách a omluvách), aby za porušení takových pravidel mohl být případně sankcionován ten, kdo je způsobil. **Hrozba zrušení výsledku voleb jako jedině možný důsledek je v takovém případě v rozporu s ústavním principem přiměřenosti zásahu veřejné moci.** To jistě nevylučuje, aby kandidát, který se dopustil závažného volebního deliktu (např. podvod, podplácení), nebyl diskvalifikován. **Ústavní soud je v této souvislosti nucen konstatovat, že ve srovnání s jinými státy je právní úprava vad volebního procesu, volebních deliktů a vůbec pravidel vedení volební kampaně jednak velmi kusá, jednak svými kořeny v podstatě tkívá v podmínkách úpravy odpovídající „volbám“ z dob minulého režimu. Volební zákonodárce bude proto muset zvážit, zda volební kultura voličů, kandidátů a veřejných funkcionářů je na takové úrovni, že úprava těchto otázek je zbytečná, nebo zda bude volební chování usměrňovat cestou předem stanovených pravidel, která vytvoří stav právní jistoty subjektů volebního procesu a která budou alespoň předpokladem volební ekonomie.“**

P o u č e n í : **Toto usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.) a není proti němu kasační stížnost přípustná (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).**

V Pardubicích dne 10. listopadu 2014

JUDr. Jan Dvořák v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Vladimíra Píchová